

Ekō

België - Belgique
P.B.
2600 - Berchem
Uitbreidingsstraat
BC 4909

回
向

jaargang 35 nr 4 – winter 2012-2013
(of *Ekō* nr 135)

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor 2600 Berchem Uitbreidingsstraat
erkenningsnummer P303143

Inhoud

Een woord vooraf...	1
Kiyozawa Manshi, inspiratie voor Shin-Boeddhisme (deel 1)	2
Een boeddhistische vertelling	12
Bijna nooit stromen rivieren...	16
ALS - door Rudyard Kipling	17
Liefdevolle vriendelijkheid (metta/maitrī)	18
Indra's Net	19
Brood	20
Saint Onīsan	21
ESC16 - 16th European Shin Conference	22
Amida, het Oneindige – Jōdo-wasan (deel 3)	23
Nieuws uit de Sangha	30
Rooster der bijeenkomsten – winter 2012-2013	32

Dit is een uitgave van het Centrum voor Shin-Boeddhisme. De redactie noch het Centrum voor Shin-Boeddhisme zijn gebonden door de bijdragen van derden, die overigens niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weergeven. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

Ekō wordt gratis verspreid. Op eenvoudig verzoek nemen we u graag op als abonnee op de papieren en/of elektronische versie of schrappen wij U van de lijst.

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw en de Shin-Tempel Jikōji erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyōto) in de persoon van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

*Onze bankrekening is 523-0802265-53,
IBAN nummer BE53 5230 8022 6553 en BIC-code TRIOBEBB
bij Triodos Bank nv, Hoogstraat 139/3, B-1000 Brussel,
op naam van het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw,
Pretoriastraat 68, B-2600 Berchem-Antwerpen (België).*

Een woord vooraf...

Met dit nummer van ons kwartaalblad sluiten we de 35ste jaargang af: alweer een mijlpaal... – zeker als je beseft dat wij eigenlijk een relatief kleine groep vormen en deel uitmaken van een boeddhistische school die alleszins niet tot de *main stream* behoort, en waarover je maar weinig hoort in de reguliere media... Onze dank gaat daarom nogmaals van harte uit naar onze tempelstichter Rev. Ōchō-in (Shitoku) Adriaan Peel en zijn vrienden die op 6 december 1977 een bescheiden schrijn op de Grote Markt in Antwerpen inrichtten. Ook naar al de sanghaleden die sindsdien hun energie in de vele initiatieven (blijven) investeren... Immers, samen zijn we sterk en blijven we vooruitzien. Daarom durven we met enthousiasme zeggen: “Op naar de volgende (35?) jaren!”

Ga gezellig in een hoekje zitten, met een kopje koffie of een glaasje wijn, en laat een paar langere tekstjes stilaan tot je doorsijpelen. Over Kiyozawa Manshi schrijft Joris een knap verhaaltje dat ons doet beseffen hoezeer *onze* Shitoku ons begeleidde vanuit zijn diepgang, (vaak welgemeende) koppigheid, en inzicht! Stel je voor: je wandelt tijdens je vakantie in het buitenland rustig door een winkelstraatje, en je ontdekt het eerste nummer van een Italiaans/Spaans tijdschrift over boeddhisme (september 1939)... Dat overkwam Lea en John, het leverde voor Ekō een prachtige vertelling op! De derde aflevering over Amida, het Oneindige – Jōdo-wasan sluit deze serie af.

Strooi tussendoor een paar kortere gedichten – soms met diepgang – en haal tenslotte je agenda boven om de belangrijkste activiteiten van het eerste kwartaal 2013 alvast te noteren: je bent meer dan welkom!

Fons Martens

Tijdloos

de maan weerspiegeld in de vijver
graaierende vingers
een hand vol water.

Shaku Kajo

Kiyozawa Manshi, inspiratie voor Shin-Boeddhisme (deel 1)

Shinran's volgelingen en belangrijkste voorgangers zijn bij de meeste beoefenaars van het Shin-Boeddhisme gekend.

Toch is het interessant om in de geschiedenis enkele vooraanstaande personen te belichten

die op een heel bijzondere maar ook eigen manier hun vertrouwen in de Voortijdelijke Geloofte hebben gestalte gegeven.

Vaak ging dat gepaard met een crisismoment in het leven, zoals bij zovele religieuze inzichten gebeurd is. Hun getuigenis, vaak op schrift gezet door henzelf, geeft een goed beeld weer van hoe het Reine Land boeddhisme en het Vertrouwen in de Voortijdelijke Geloofte door hun eigen ogen werd gezien.

Een van de figuren was Kiyozawa Manshi.

Kiyozawa Manshi (1863-1903) was een Japanse Shin-Boeddhistische hervormer met een samurai achtergrond. Als kind van een "lekengezin" lag het niet voor de hand dat hij priester zou worden, toch gaf hij zich op voor de priesterstudie op zijn veertiende. Hij studeerde westerse filosofie aan de Universiteit te Tokyo. Het is aan zijn taalgebruik en woordkeuze te zien dat hij westers geïnspireerd was. Dit kan het voor ons westerlingen misschien iets makkelijker maken om zijn ideeën te bevatten.

Kiyozawa Manshi leefde in een turbulente periode in Japan door onder meer de opkomst van de nieuwe samenleving onder invloed van het Westen, het einde van de samurai-periode, afschaffing van het klassieke klassensysteem en toenemende industrialisering. Kiyozawa bevond zich als boeddhistische volgeling van de Otani-tak van het Shin-Boeddhisme temidden van deze veranderingen en hij heeft er meermaals zijn eigen visie over deze sociale en politieke veranderingen naar buiten gebracht. Boeddhisme kreeg het immers hard te verduren vanuit politieke en keizerlijke hoek; door de restauratie van het Meiji-tijdperk werden Shintoïsme en in zekere mate ook het confucianisme naar voor geschoven als de meest geschikte middelen tot het bereiken

van een welvarende staat onder keizerlijk gezag. In de jaren '20 en '30 keerde het tij weer ten gunste van het boeddhisme, dat werd gezien als een goede buffer tegen het opkomende christendom. Het zijn nochtans de invloeden van het christelijk en westers filosofisch denken dat Kiyozawa heeft overgenomen om zelf het boeddhisme, en dan het Reine Land boeddhisme te beschrijven vanuit een zeer persoonlijk standpunt en onderzoekende houding.

Kiyozawa was een van de medestichters van de Shinshu universiteit te Tokyo in 1902. Hij was de eerste decaan van deze universiteit. Hij stierf zeer jong aan tuberculose maar deze ziekte was voor hem een vector voor zijn religieuze beleving.

Wat maakte Kiyozawa Manshi zo speciaal binnen het Shin-Boeddhisme? Ten eerste was hij een vernieuwer, zijn ideeën en interpretaties botsten soms met de conservatieve lijn binnen de traditie. Het feit dat hij een westerse educatie genoot, zal ongetwijfeld een rol gespeeld hebben in het zelf interpreteren van de leer en de manier waarop een westerling naar religie en transcendentie kijkt.

Zijn levensverhaal wordt omschreven als turbulent en tragisch. Als priester had hij gemengde gevoelens; aan de ene kant voelde hij zich een outsider en langs de andere kant voelde hij zich verplicht om de tempel te dienen. Hij werd hoofd van de Kyoto Middenschool die door de Higashi Honganji school werd gerund. Hij was ook tevens priester van de Otani-tak in Aichi-ken. Hij gaf ook zijn vak aan de nieuwe rekruten voor het priesterschap in Kyoto. Na de dood van zijn moeder, veranderde er iets in hem: hij werd steeds ascetischer in zijn levenshouding door wat hij noemde een gebrek aan levend geloof. Na vier jaren hield hij deze praktijk voor bekeken toen hij de betekenis van Ander-Kracht begon te ontdekken. Door zijn ziekte (tuberculose) en na de tragische dood van zijn vrouw en twee zonen, keerde hij zich tot de Boeddha en zijn vriendenkring. Het is zijn zoektocht geweest naar een religieuze authenticiteit die hem van zijn boeddhistische school met haar strenge regels en vormelijke praktijken deed wegdrijven. Een van zijn kritieken was het feodale karakter van de Otani-school die het onmogelijk maakte om mensen te begeleiden in moeilijke tijden. Het resultaat was een excommunicatie. Kiyozawa stichtte een eigen groep, de Shirakawa Partij, met een eigen publicatie; hun eis was de democratische verkiezing van de sekteleiders. Maar dit was een ongelijke strijd: de groep en de leden werd uit de sekte verbannen. In

1899 werd Kiyozawa dan toch weer schoorvoetend toegelaten tot het lerarenkorps en hij werd geacht om de Tokyo universiteit terug aanzien te geven. Hij was dan ook de eerste decaan ervan in 1901. Zijn visie op onderwijs en vorming was dat deze bedoeld zijn om het menselijk leven te verrijken en zelf vertrouwen op te bouwen door de studie van het boeddhisme. Hij legde de nadruk tijdens zijn openingspeech op de geest van wat Shinran noemde de *jishin kyoninshin*, met name het motto om het geloof met anderen te delen. Kiyozawa wou ook dat de studenten niet alleen hun eigen religie leerden kennen maar ook deze van andere volkeren, zodat ze beter en sterker stonden in een moderne pluralistische wereld. Hij was ervan overtuigd van het principe dat het ontwaken tot een persoonlijk religieus bewustzijn een verbintenis inhield ten aanzien van de leer van Shinran en dit buiten de institutionele vormen en rituelen om. Zulk een persoonlijk geloof was volgens hem de enige manier opdat boeddhisme zich kon aanpassen aan de hedendaagse samenleving vol met Westerse filosofische en andere invloeden.

Volgens de hedendaagse Japanse Terakawa zou Kiyozawa in het jaar 1897 door de eerste tekenen van zijn ziekte, beginnen denken zijn over zijn dood. Hij hield een dagboek bij en daarin schreef hij over zijn angsten. Kiyozawa ging op zoek naar antwoorden. Bij Socrates vond hij de bekende zin: ken jezelf. Maar wat is het zelf eigenlijk? Een antwoord dat voor nog meer vertwijfeling zorgde bij Kiyozawa. Maar deze crisis bezorgde hem tevens een antwoord dat hij als volgt formuleerde en waar in bijzonder veel te leren valt:

“Ons ware zelf is niets anders dan dit: ons totale bestaan toewijden aan de wonderbaarlijke werking van het Oneindige, en dan gewoon aanwezig zijn in het huidige moment waar we ons bevinden. Eenmaal deze toewijding is gebeurd tot het Oneindige, zijn leven en dood niet langer van belang. Als zelfs leven en dood niet meer van belang zijn, dan is het zeker niet meer nodig om zich nog zorgen te maken over minder belangrijke zaken. Verbanning is aanvaardbaar, opsluiting is draagbaar. Is er iets in laster, afwijzing of vernedering dat ons kan deren? Neen, daar is niets van aan. Zelfs al zouden we ons zorgen maken over dergelijke zaken, kunnen we er niets aan doen. Zo zouden we gewoon simpelweg moeten genieten van wat ons werd gegeven door het Oneindige. Het Oneindige geeft ons de noties van goed en kwaad

en voorziet ons van het verlangen om kwaad te vermijden en goed te doen. Ik volg deze noties met plezier.”¹.

Er is geen twijfel mogelijk: het Oneindige hier is de Tathagatha. Kiyozawa gebruikte deze termen om te verwijzen naar het pad van de Nembutsu. Uit deze passage kan worden afgeleid dat hij verwijst naar het diepe vertrouwen in de Dharma. In de kern van deze woorden is te zien dat er een diep besef is van het leven als een geschenk van de werking van de Tathagata. In feite is het geen geloof maar een ervaring die Kiyozawa heeft beleefd. Door de werking van de Tathagatha kan hij zijn leven op een kalme en wijze manier beleven zonder berekening. In vergelijking met wat Shandao het diepe vertrouwen in de Dharma noemde en wat Shinran begreep als “zich toevertrouwen tot de Gelooftekraft zonder twijfel of berekening en geboren worden in het Reine Land”, omschrijft Kiyozawa dan als gevolg van dit vertrouwen dat *“het Oneindige geeft ons de noties van goed en kwaad en voorziet ons van het verlangen of de wil om goed te doen en kwaad te vermijden. Ik volg deze noties graag.”*

Je kan je dan afvragen: wat is goed en wat is kwaad? Goed is volgens Kiyozawa wat de mens doet groeien naar de Tathagata en kwaad wat ons van de Tathagata verwijderd.

Vertrouwen of geloof in de Tathagata is echter niet statisch; dit is dynamisch en doet telkens opnieuw dat verlangen om goed te doen oprijzen. Kiyozawa is er volgens Terakawa dan ook in geslaagd om de laatste zes jaren van zijn leven het goede te doen en de Otani-ha school te reformeren en de boeddhistische leer verder te verspreiden.

De Tathagatha is dan volgens Kiyozawa te omschrijven in drie termen die ons bekend in de oren klinken: oneindige wijsheid, oneindig mededogen en oneindige kracht. Vooral dat laatste is verwonderlijk – maar begrijpelijk – gezien de situatie waarin hij zich bevond. Kiyozawa’s geloofsovertuiging als je het zo mag noemen, is dezelfde als deze van Vasubandhu: “Ik neem mijn toevlucht tot de Tathagatha van het onbelemmerde licht dat de tien richtingen verlicht.” Het onbelemmerde licht verwijst naar de wijsheid, die de mist van onwetendheid doet verdwijnen, en dat de mensen de weg toont naar een wereld van onbelemmerd licht. Tezelfdertijd is de grote wijsheid niet anders dan groot mededogen.

¹ vrij vertaald van Haneda, Terakawa Shunsho, 1984, p. 18
Ekō jaargang 35 nr 4 (of Ekō nr 135)

Hoe kunnen we dit dan verbinden met de Naam van Amida? De Naam is niet iets dat ergens bestaat. Het is iets dat zich aandient en zichzelf verkondigt door het vertrouwen en geloof dat de mens stelt. Shinran legde de nadruk op het feit dat het de Voortijdelijke Geloofte is die ons aanroept, die hij interpreteert als de aansporing van de Voortijdelijke Geloofte die ons roept en aanzet tot vertrouwen' (KGSS II, 34). De Naam, dit zijn de zes ideogrammen *na-mo-a-mi-da-butsu*, is niet zomaar de naam van Amida Boeddha, maar de voortdurende werkzaamheid van Amida Boeddha's Grote Mededogen (de Kracht van de Voortijdelijke Geloofte). Hierin openbaart zich Amida's Grote Geloofte (de dingen zoals ze zijn in de werkzaamheid van de Voortijdelijke Geloofte). Dit is de Grote Praktijk, d.w.z. de betekenis van NamōAmidaButsu.

Volgens Alfred Bloom, een bekende hedendaagse boeddhist-geleerde, zijn er drie teksten die volgens Kiyozawa van groot belang zijn in de spirituele ontwikkeling, naast de drie Reine Land sutra's die we allen kennen. Vanuit het standpunt van de Zelfkracht zijn er de Agama's (*Japans Agon*: verwijst naar de geschriften uit het boeddhisme, jaïnisme en hindoeïsme) en de leer van Epictetus (55-135 AC). Wat Ander-Kracht betreft richtte hij zijn aandacht tot de Tannishō die tot die tijd een eerder obscure verdoken tekst bleef binnen het Shin-Boeddhisme. Epictetus leerde dat het veel beter is om het wenselijke na te streven dan datgene wat niet wenselijk is. Het niet-wenselijke zijn dan materiële zaken en het wenselijke is spiritueel zelfbewustzijn. Alhoewel men dit als een Zelfkracht-techniek kan beschouwen, leidt het volgens Kiyozawa tot Ander-Kracht. Van Epictetus kennen we ook het bekende adagium: een wijs persoon is iemand die het onderscheid kan maken tussen wat we kunnen controleren en wat niet. Of, zoals Franciscus van Assisi het later stelde: "Geef me de moed om te veranderen wat ik kan veranderen, geef me de wijsheid om te accepteren wat ik niet kan veranderen en geef me het inzicht om het verschil tussen beide te zien." Epictetus zag de wereld als onder controle van het Goddelijke wezen dat aan de oorsprong ligt van het universum en dat het lot bepaalt van alle wezens. In die zin moet het leed en crisissen dat Kiyozawa te beurt viel, op basis van deze filosofie toch wel zin hebben gekregen. God is volgens Epictetus de onthechte kalmte van de rede binnen de steeds-wijzigende natuur; de menselijke ziel moet dus kalm blijven in het midden van een actieve, ethische en politieke betrokkenheid. Misschien vond Kiyozawa wel dat de teksten van Epictetus het dichtste aanleunen bij boeddhistische teksten. De

notie van het Goddelijke wezen bij Epictetus is dan het Oneindige.

De Agama's is een verzamelnaam voor de originele Sanskriet teksten van de Sarvastivada traditie die in het Chinees werden vertaald. Zij handelen over de geest van het vroege boeddhisme in de Theravada traditie en gekend als de term Hinayana (Kleine Voertuig). Volgens zijn biograaf zou Kiyozawa het beeld regelmatig oproepen van Shakyamuni Boeddha die zich manifesteert in een vuur van licht. Kiyozawa was blijkaar onder de indruk van de Zelfkracht-traditie en hij refereerde naar de Agama sutra's als mogelijke bron tot verandering in het boeddhisme. In een brief naar Inoue Hochu, beschrijft Kiyozawa de kalmte en intense manier van zijn van Shakyamuni Boeddha bij het beschrijven van de bergen die bewegen en de zeeën die opdrogen, en waarbij deze manifestaties hem niet van zijn stuk konden brengen.

De Tannishō representeerde voor Kiyozawa het standpunt van de Ander-Kracht. Het is dankzij de interesse van Kiyozawa voor de Tannishō dat de tekst zo een belangrijke prominente rol heeft gekregen in het Shin-Boeddhisme. De Tannishō gaat over de Ander-Kracht en de universaliteit van de redding.

Kiyozawa benadrukte specifiek de persoonlijke religieuze ervaring als bron voor het verdere spiritueel ontwaken. En bovendien ziet hij dit als reddingsmiddel voor het overleven van een religieuze traditie. Zijn interpretatie van het zelf ontdekken en bewustzijn van het Oneindige impliceert dat priesters en leken gelijk zijn en dat iemands religieuze leven een keuze betreft die men al dan niet maakt. De focus van een religieus geloof ligt volgens Kiyozawa op het ontwikkelen van de menselijke geest als een subjectieve realiteit van het huidig bestaan en niet als een zaak van na de dood.

Hij schreef hierover een Engelstalig essay getiteld *The Skeleton of a Philosophy of Religion* ter gelegenheid van het Wereldparlement van religies in 1893. In deze tekst heeft Kiyozawa het over enerzijds het Oneindige en het eindige, het eerste in abstracte termen reflecteert Amida Boeddha wiens naam ook Oneindige betekent. Het Oneindige of Absolute is niet apart van alles anders, maar als Oneindige omvat het alles. De relatie van het individu tot het Oneindige is gebaseerd op een band of interactie. Het subject-object denken kan niet worden vermeden in het denken, maar wel in relatie met de realiteit. Terwijl alles is gekend door de geest, is kennis subjectief. Zowel het subjectieve

als het objectieve bestaan gaan op in een soort organische eenheid binnen het contact met de universele subjectiviteit of het Oneindige Absolute. In het proces van religieus ontwaken verschuift een persoon van het zich vastklampen aan ordinaire gezichtspunten van de objectiviteit naar een gewaarzijn of *awareness* van het subjectieve, het innerlijke. Rijk en finaal worden beide (objectieve en subjectieve - kleine zelf) getranscendeerd naar een gewaarzijn van het Absolute (Grote Zelf) die de subject-object tegenstelling juist omarmt en overstijgt.

Dit proces geeft ons een rationele basis voor het principe van de Anderkracht. Na het uitputten van de Zelf-kracht initiatieven gaat er een gewaarzijn ontstaan van het Oneindige als de bron van tevredenheid en spirituele vrede. Dit proces is wat we bij Kiyozawa zien. Het individu is niet langer vastgeketend aan zijn eigen subjectiviteit maar vindt de relatie met het hele universum.

Kiyozawa Manshi (1863-1901)

Kiyozawa Manshi Memorial Museum Hekinan

bron: <http://japanvisitor.blogspot.be/2008/10/kiyozawa-manshi-memorial-museum-hekinan.html>

Dit proces is zeker van belang in onze maatschappij waar wij ons vaak geïsoleerd of zelfs eenzaam kunnen voelen. Het past perfect binnen het ecologische en sociale perspectief van verbondenheid. Het is niet te verwonderen dat Kiyozawa zelf de opkomst van de wetenschappen als

de objectieve kennistheorie als enige waarheid niet zag zitten. Alhoewel hij ook niet doorsloeg in de andere richting door alles wat objectief was, niet te zien als mogelijks waar. Kiyozawa geloofde dat boeddhisme geïntegreerd kon worden in de wetenschap (we hebben dit recentelijk nog gezien bij de Dalai lama bijvoorbeeld...). Kiyozawa's standpunt was dat als er een conflict was tussen wetenschap en religie deze laatste diende herzien te worden om de harmonie te bewaren. Dit is echt wel een moedig standpunt. Religie zelf onderwerpen aan een controle van objectieve feiten was een brug te ver: religie is immers een subjectieve realiteit. Echte subjectiviteit is dan de ontdekking van het Oneindige als mijn Ware Zelf, daarbij mezelf verbindend met alle andere wezens. Daarachter ziet men de Mahayana visie dat leert dat we allen de manifestatie zijn van de Boeddha-geest of de Boeddhanatuur. Deze ervaring van of gewaarzijn van deze waarheid vormt de basis van religieus geloof en vertrouwen.

In zijn *Discourse on Religious Morality and Common Morality*, geschreven tijdens het laatste jaar van zijn leven, reageerde hij fel tegen de toen gangbare interpretatie van het onderscheid tussen de transcendenten waarheid (*shintai*) en de wereldse waarheid (*zokutai*)². De transcendenten waarheid is de waarheid van de realiteit zoals uitgedrukt in het Shin-Boeddhisme als het rijk van de redding (*Salvation*) gebaseerd op de 18de Geloofte en Amida boeddha (of het Oneindige) en de seculiere of wereldse waarheid van de samenleving waar de moraliteit wordt bepaald door de samenleving zelf (*good citizenship* en sociale rust). Dit onderscheid werd gebruikt door boeddhistische priesters om hun rol in de samenleving nog verder te bevestigen en als steun aan de regering en autoriteiten. Volgens professor Ama Toshimaro is Kiyozawa van betekenis omdat hij erin slaagde om de doctrine van de twee waarheden te ontkrachten en deze in een religieuze context te plaatsen: namelijk dat het Absolute en Relatieve twee zijden zijn van dezelfde munt. Door de wereldse

² We verwijzen naar het begrip van de *Twee Waarheden* (*shinzoku-nitai*) onder de aandacht gebracht door Rennyo Shōnin (1415-1499, de 8ste hoofdbabt van Hongwanji): (1) zoku-tai of wereldse waarheid, uitwendig en (2) shin-tai of geestelijke waarheid, inwendig. Beide houdingen krijgen hun synthese is arjin of vrede-gemoed, als aanvulling bij Shinrans shinjin. Bron: Shitoku A. Peel, *Rennyo Shonins Twee Waarheden*, in: *The Rennyo Shonin Reader*, Jodo Shinshu Hongwanji Ha, Kyoto, 1998, blz. 133-156. – *noot van Fons*.
Ekō jaargang 35 nr 4 (of Ekō nr 135)

realiteit worden mensen gewaar van de transcendente waarheid van de Ander-Kracht. De moraliteit in de wereldse context heeft dan tot doel om de waarheid van de redding door Ander-Kracht te beseffen: deze toont immers aan dat wij in de onmogelijkheid verkeren om morele perfectie te bereiken, om daarna de verlichting te bereiken, zoals in het traditioneel boeddhistisch perspectief wordt vooropgesteld. Het voeden van die religieuze subjectiviteit is een houvast geven, of een leidraad liever, voor het individu om in de wereld te kunnen leven.

Kiyozawa was geen voorstander van een monastiek bestaan, maar het zijn in deze wereld, dit alledaagse leven hoe imperfect dit ook moge zijn, drukt de waarden uit die onze relatie tot het Oneindige kunnen waarmaken. Boeddhisme moest dus volgens Kiyozawa er niet voor zorgen dat het de religieuze instellingen in de samenleving moest steunen. Het doel van een religieus leven is ook niet om de basis vormen van goed burgerschap of gehoorzaamheid aan de staat, maar haar volgelingen brengen tot een betere kennis van en begrijpen van hun ware zelf, dat verwezenlijken zou op zich al sociale gevolgen hebben. Door de verandering in de volgelingen van het boeddhisme zou de samenleving juist heropleven door deze spirituele invloed. Kiyozawa's nadruk op de Ander-Kracht van alle leven en realiteit geeft ons dus een positief beeld, een positieve *outcome* dus, dat niet alleen voor onze persoonlijke ontwikkeling op spiritueel vlak kan tellen, maar ook een breder spiritueel, sociaal en cultureel engagement met zich meebrengt. Boeddhisme is dus geëngageerd maar vertrekt wel van een stevige persoonlijke basis.

Enkele dagen voor zijn dood schreef Kiyozawa zijn bekendste werk: *Waga Shinnen* (mijn geloof) dat we in een volgend artikel nog zullen belichten. De man werd niet gespaard van lijden: zijn derde zoon overleed eveneens gedurende zijn laatste levensjaar. Hij stierf zelf in 1903 aan tuberculose. Hij was amper 40.

Kiyozawa kreeg naderhand veel aandacht van enkele geleerden binnen de Higashi Honganji school zoals Akegarasu Haya, Kaneko Daiei, Soga Ryojin en Maida Shuichi. Er bestaat ook een boek van zijn hand dat in het Engels werd vertaald "December Fan". Dit boek werd destijds in Ekō nr 35 aangehaald als volgt:

Een andere merkwaardige publicatie is "December Fan", een serie Boeddhistische essays van de belangrijke socio-filosoof Manshi Kiyozawa (1863-1903) die aan de basis ligt van de moderne

stromingen in het Reine Land Boeddhisme. De teksten van Kiyozawa, een besliste “must” voor elkeen die zich om spirituele, filosofische of sociologische redenen met het verschijnsel ‘religie’ bezighoudt. Deze bloemlezing werd in het Engels vertaald door Prof. Nobuo Haneda en gepubliceerd door Higashi Honganji, te Kyoto.

In dit artikel hoopte ik dan ook dat Kiyozawa ook bij de lezer iets heeft kunnen doen ontwakken, naar het vertrouwen in de Voortijdelijke Gelofte van Amida Boeddha. De omstandigheden zijn misschien anders dan 112 jaar geleden, maar de oproep om vanuit een persoonlijk geloof en vertrouwen los van de strikte soms verstikkende formaliteiten, het pad te bewandelen te midden van deze werkelijkheid, lijkt me meer dan ooit de moeite waard te volgen.

Joris De Baerdemaeker

(een volgende bespreking gaat over het boek Waga Shinnen geschreven door Kiyozawa in zijn laatste levensjaar)

Bronnen:

- Terakawa, Shunsho, *Life in the vow; dynamics of faith in Jodo Shinshu*, In: the Pure Land, news series, Nos 10-11, December 1994, International Association of Shin Buddhist Studies., 11-27.
- Bloom, Alfred, *Kiyozawa Manshi and the Path to the Revitalization of Buddhism*, University of Hawaii, beschikbaar op www.shin-ibs.edu/documents/pwj3-5/02Bloom35.pdf.
- Haneda, Nobuo, *Living Dharma Seminar III, Modern Shinshu: Rev Manshi Kiyozawa*, Maida Center of Buddhism, beschikbaar op <http://www.livingdharma.org/Living.Dharma.Articles/L.D.Seminar3-02.html>.
- Masakatsu, Fujita, *Kiyozawa Manshi and Nishida Kitaro*, Eastern Buddhist Society, Otani University, Kyoto, Japan, beschikbaar op <http://www.facstaff.bucknell.edu/jms089/Z-Unpublished%20Work/Fujita%20Review.pdf>

NB: Een museum is opgericht ter ere van Kiyozawa Manshi (voor meer info: Kiyozawa Manshi Memorial Museum, Hamaderamachi 2-19-2, Hekinan (Japan) - <http://www.manshi.com/>)

Een boeddhistische vertelling

Geïnspireerd door Lafcadio Hearn³

Een landbouwer is op het veld aan het werk, samen met zijn zoon. Plots wordt de jongen door een slang gebeten. Het reptiel behoort tot het geslacht van de *cappuccio*⁴, waarvan het gif bijna ogenblikkelijk de dood veroorzaakt. Een paar seconden na de beet, wordt het zicht van het slachtoffer wazig en staat zijn hart stil. En er is geen afdoend middel tegen dit gif bekend. Daarom overlijdt de jonge man plotseling ter plekke...

De boer ziet zijn zoon dood neervallen aan zijn voeten. Reeds snellen de mieren toe, reeds wriemelen ze rond het lijk. Maar hij zegt niets, hervat kalm zijn werk en blijft verder spitten als voorheen...

Een Brahmaan die daar toevallig langs loopt, is getuige van het voorval en gaat dichterbij. Immers, de houding van de *vader* verbaast hem ten zeerste: inderdaad, die laat geen traan en werkt door alsof er niets is gebeurd.

Dus vraagt hij hem:

“Deze jongeman, die hier vóór ons dood op de grond ligt, van wie is hij de zoon?”

“Het is mijn eigen zoon,” antwoordt de boer – zonder te stoppen met spitten.

“Maar, als het uw zoon is, hoe kan u dan onbewogen blijven? Waarom gaat u niet huilen?”

“Waanzin!” zegt de boer. “Waanzin!! Vanaf het moment dat de mens wordt geboren, zet hij reeds de eerste stap op weg naar de dood. Van zodra hij op volle krachten is, begint zijn achteruitgang. Het onvermijdelijke, automatische effect van hun eigen acties veroorzaakt dat heilzame wezens worden beloond, en onheilzame wezens worden gestraft. En dan nog, aan wie zouden wanhoop en tranen ooit geholpen hebben? Deze dingen vermogen niets ten gunste van de doden. Misschien, beste brahmaan, ga je nu naar de stad? Wil je in

³ Bron: eerste nummer van het Italiaans/Spaanse tijdschrift *Bhuddhismo – Sentiero di Liberazione – Sendero de Liberación*, september 1939. Met dank aan John die ons het tijdschriftje bezorgde, en vooral Lea voor het corrigeren van de oorspronkelijk erg onnauwkeurige vertaling uit het Italiaans...

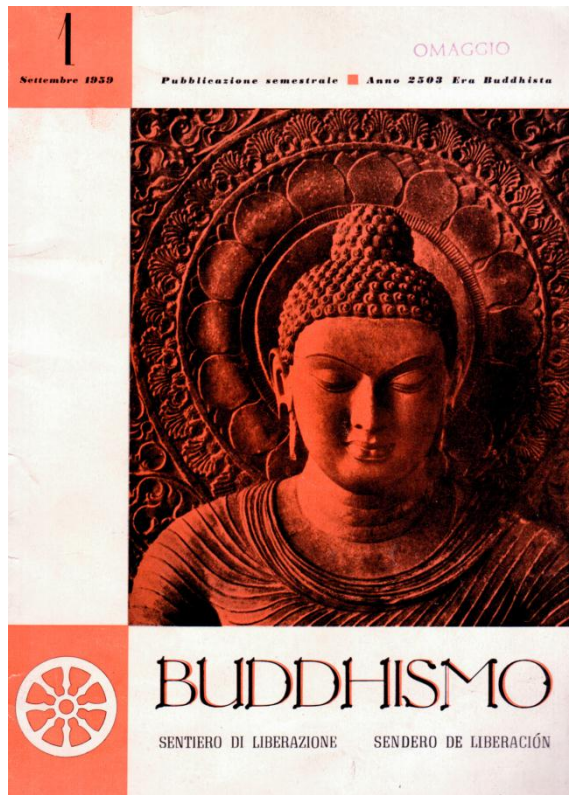
⁴ (mutsslang - *Macroprotodon cucullatus* - <http://www.pbases.com/igormaiorano/image/136063194>)

dit geval zo goed zijn via mijn huis te gaan, en aan mijn vrouw mee te delen dat onze zoon er niet langer meer is, opdat ze een andere persoon opdracht kan geven om mijn lunch 's middags te brengen, zoals gewoonlijk.”

“Ah! Maar wat voor soort mens is die man wel?” vraagt de brahmaan zichzelf af. “Zijn zoon sterft en hij huilt zelfs niet. Het lijk ligt in de volle zon en hij stopt zelfs zijn werk niet... De mieren zwermen rond de dode en hij denkt maar alleen aan zijn lunch... Kent zijn hart dan geen greintje mededogen noch een ander menselijk gevoel!”

Zo denkt de brahmaan. Uit nieuwsgierigheid, gaat hij naar het huis van de boer en ziet er de *moeder van de overledene* en vertelt: “Vrouw, uw zoon is dood, gebeten door een dodelijke slang. Uw man, onbewogen, vraagt mij u hiervan op de hoogte te brengen, opdat u ervoor zorgt dat iemand anders hem zijn lunch brengt. Maar misschien bent ook u ongevoelig voor de dood van uw zoon?... Huilt u helemaal niet voor dat verlies?”

En de moeder antwoordt het volgende via een vergelijking: “Heer, deze zoon van wie u spreekt, heeft van ons, ouders, slechts een vergankelijk leven gekregen. Ik durfde hem amper *mijn* zoon te noemen. Nu is hij mij ontglipt: ik was niet in staat hem te weerhouden. Het is net als wanneer een reiziger een tussenstop in een hotel maakt. Hij rust uit en hervat daarna weer zijn eenzaam pad. Kan de hotelbaas hem onder dwang hiervan weerhouden? Zo gaat het ook met de relatie

tussen moeder en zoon: of hij nu komt of heengaat, of hij nu vertrekt of blijft. De moeder kan op geen enkele wijze over het leven van haar nakomeling beschikken ... Mijn zoon heeft zijn gepaste loon ontvangen: het resultaat van zijn eigen daden, waaruit niemand hem had kunnen redden... Waarom dan klagen over wat eigenlijk onvermijdelijk is?”

Alweer zeer verbaasd, wendt de brahmaan zich vervolgens tot de *zus van de overledene* (een meisje in volle bloei van haar schoonheid) en zegt haar:

“Uw broer is niet langer... Ween jij niet om zijn dood?”

En ook zijn zus geeft hem een reactie via een vergelijking:

Ze vertelt: “Een grote en robuuste houthakker gaat in een bos de grote bomen hakken, bindt de stammen samen en bouwt zo een groot vlot. Vervolgens plaatst hij dit vlot in de kalme stroming van de brede rivier. Maar plotseling steekt een stevige wind op. Aangewakkerd door zijn krachtige blazen, gaan de golven tekeer tegen het vlot en smijten het heen en weer tot ze het vernielen. Dan scheidt de stroom de boomstronken van elkaar; deze verspreiden zich en gaan drijvend op drift, nooit zullen ze nog samen zijn. Een soortgelijke karma overkwam mijn jongere broer. De werking van karma had ons voor een ogenblik in eenzelfde familie verenigd, maar nu zijn wij voor eeuwig gescheiden. Leven en dood zijn niet gebonden aan vaste termijnen. Ons bestaan kan kort of lang zijn, maar in ieder geval zijn we slechts voor een zeer korte tijd verenigd. Voor mijn broer eindigt hier de periode van zijn aardse leven. Ieder van ons is erfgenaam van eigen karma, zijn eigen heilzame of onheilzame daden, en alleen hij heeft de macht om dit te wijzigen. Ik ben niet bij machte geweest mijn familielid te beschermen of te redden. Waarom moet ik dan huilen over wat op geen enkele manier is te voorkomen?”

De brahmaan, meer en meer verbaasd, wendt zich tot de *vrouw van de overledene* en zegt:

“En u, in wiens boezem hij vaak in slaap is gevallen, klaagt u niet over het verlies van een man zo jong en mooi, die u in de volle kracht van zijn mannelijkheid is ontrukkt?”

Maar ook de weduwe antwoordt door een vergelijking te maken en zegt:

“Twee vogels, de ene uit het noorden, de andere uit het zuiden, ontmoeten elkaar en kijken mekaar voor een moment in de ogen. Vervolgens fladderen ze rond mekaar en zoeken – via onderling

overleg – dezelfde boom of hetzelfde dak om samen uit te rusten tot het ochtendgloren. Maar wanneer uit het oosten de gouden fonkelingen van het morgenrood uitbreken, verlaten de twee vogels hun *toevlucht voor één nacht*. Ze vliegen weg in tegengestelde richtingen, elk naar hun eigen bestemming. Als het karma het toelaat, ontmoeten ze elkaar weer; anders zullen ze mekaar niet meer zien. Dit overkwam ook mijn man en mij. Wanneer mijn partner door de dood is weggerukt, is zijn karma volbracht. Het was mij niet gegeven mijn echtgenoot te redden! Waarom moet ik dan huilen?”

Tenslotte ondervraagt de brahmaan de slavin van de overledene: “Slaaf, je meester is dood... Waarom moet je niet huilen om zijn heengaan?”

En ook de slavin, op haar beurt, gebruikt een vergelijking, en zegt: “Mijn meester en ik waren alleen verenigd door de werking van karma. Ik was als een kalfje dat dicht achter een grote stier aanloopt. De grote stier werd geslacht. Het kalf kon niet voorkomen dat het slagersbijl toesloeg; zijn zwakke geloei werd zelfs niet gehoord. Waarom moet ik dan huilen, wanneer ik voor mezelf niet eens weet wanneer ik onverbidlijk door de dood zal worden geroepen?”

En de brahmaan, verbaasd, bleef stil in overweging bij de slanke figuren van deze vrouwen... Onder het gouden licht dat van de buitenkant binnen filterde en hun gelaat in vuur en vlak leek te zetten waren ze druk in de weer, bijdehands en zorgeloos, met volle aandacht bij het bereiden van het middagmaal voor de boer die in zijn eentje en onbewogen ginds in de velden aan het werken was...

(uit: *Stranges Leaves From Stray Literature*, door L. Hearn, 1884: versione a adattamento die Upāsaka Nānamagga.)

Meer over L. (Patricio Lafcadio Carlos Tessima) Lafcadio Hearn:
<http://marianallen.wordpress.com/books-i-love/lafcadio-hearn/> -
Foto: www.thatsgreece.com

Bijna nooit stromen rivieren...

door James Dillet Freeman⁵

Bijna nooit stromen rivieren gewoon rechtdoor.
Rivieren zijn bereid wel tienduizend meanders te maken
ze genieten van iedere meander
en groeien door iedere meander.

Bij het verlaten van een meander
zijn ze altijd groter
dan toen ze hem binnenstroomden.

Als rivieren een obstakel tegenkomen
proberen ze het niet te ontwijken.
Ze vloeien er gewoon omheen,
Maar ze geraken altijd aan de andere kant.

Rivieren aanvaarden de dingen zoals ze zijn,
aan de vorm waarin zij de wereld tegenkomen passen ze zich aan,
en toch is er niets dat dingen meer kan vormgeven dan rivieren.

Rivieren verhuizen zelfs bergen naar de zee.

Rivieren zijn zelden gehaast,
En toch: is er iets dat meer kans maakt
zijn gestelde doel te bereiken
dan een rivier?

Dit doet me denken aan een raadgeving die ik tijdens een meditatiesessie ontving: “laat je als een blad op een rivier meedrijven” zonder je zorgen te maken om rotsen of andere hindernissen op je pad. Het blad drijft immers mee met de golfjes en de stroming: het water laat het blad behoedzaam obstakels ontwijken.

⁵ Illustratie bij de cursus van Katrien Haemers, *Boeddha en de kunst van het Tao*, in jikōji, 3 december 2011 - eigen vertaling... Oorspronkelijke tekst: <http://vbulletin.dietwatch.com/archive/index.php/enrollment/t-23365.html>

ALS - door Rudyard Kipling⁶

Als allen om U heen zich reeds verloren achten
en gij alleen de kop nog boven water houdt,
als gij van niemand meer vertrouwen moogt verwachten
en enkel op Uzelf als een rotssteen bouwt,
als gij geduldig zijt en spoed en nijd kunt laten,
als gij belogen wordt en U niet liegend wreekt,
als gij de haat aanvaardt, dit zonder zelf te haten,
U niet op Uw wijsheid roemt, noch van Uw deugden spreekt.

Als gij bij wijlen droomt, maar droom niet laat regeren,
als gij gedachten hebt maar ook de daad vereert,
als voor- en tegenspoed U beiden kunnen leren,
dat gij de juiste maat van leven 's tol begeert,
als gij berusten kunt wanneer een schurk Uw woorden
verdraait tot leugentaal voor simplen van geest,
als men het liefste in U komt vermoorden
en gij met klaar gemoed van elke wond geneest.

Als gij Uw schoon bezit in ene hand kunt wegen
en met een teerlingworp het noodlot zelf uitdaagt,
verliest, maar U tot nieuw beginnen kunt bewegen
en aan geen enkel mens Uw verlies gewaagt,
als gij zowel Uw hart, Uw zenuwen en pezen,
die reeds bezweken zijn, tot nieuwe driften tart
en volhoudt tot het laatst, wanneer niets in uw wezen
nog rechtstaat dan de wil, die koppig bijt: "volhard!"

Als gij in schor bezit het lage in U kunt weren,
aan 's konings dis de bedelaar indachtig zijt,
als liefste vriend, noch felste vijand U kan deren,
als gij verlangen kunt, doch scheiden zonder spijt,
als gij de vlugge ren tegen de tijd kunt lopen
en winnen kunt wat broze menselijke loon,
dan staat het paradijs der aarde voor U open,
en, wat nog beter is, dan zijt ge een man, mijn zoon.

⁶ In het kader van de lezing *Waarom herken je iemand die al gevorderd is op het pad?* door Fons Martens in: Ehipassiko, 7 december 2012. Bron: FOS Open Scouting, in de vertaling van K. Jonckheere - <http://wiki.fos.be/foswiki/IF>

Liefdevolle vriendelijkheid (metta/maitrī)⁷

door Moeder Theresa

Mensen zijn vaak onredelijk, onlogisch en egoïstisch.

Vergeef ze hoe dan ook.

Als je vriendelijk bent, gaan mensen je vaak beschuldigen van egoïsme en verborgen motieven.

Wees hoe dan ook vriendelijk.

Als je succesvol bent, ga je wellicht valse vrienden en echte vijanden maken.

Slaag hoe dan ook.

Als je eerlijk en rechtuit bent, gaan mensen je misschien bedriegen.

Wees hoe dan ook eerlijk en rechtuit.

Hetgeen je gedurende jaren hebt opgebouwd, kan iemand op een nacht afbreken.

Bouw hoe dan ook op.

Als je rust en geluk vindt, gaan sommigen jaloers worden.

Wees hoe dan ook gelukkig.

De heilzame dingen die je vandaag doet, kunnen mensen morgen al vergeten zijn.

Doe hoe dan ook heilzame dingen.

Ook al geef je de wereld het beste van jezelf, toch lijkt het voor sommigen nooit genoeg te zijn.

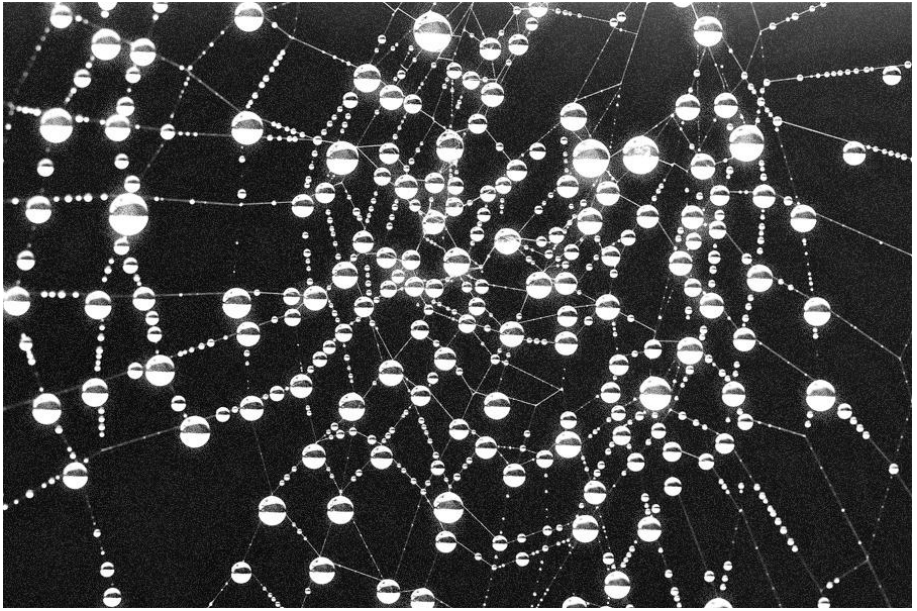
Geef de wereld hoe dan ook het beste van jezelf.

Want, zie... uiteindelijk komt alles neer op de relatie tussen jou en God⁸,

Het kwam hoe dan ook nooit neer op de relatie tussen jou en hen.

⁷ Naar aanleiding van een dharma gesprek over de vier **ongeveerwaard prachtige attitudes** (brahmavihāra). Bedankt, Mireille...

⁸ Alleen beide laatste regeltjes passen moeilijk bij de raadgevingen van de boeddha, tenzij je in de plaats van "God" leest "ultieme werkelijkheid" of – indien je verkiest – "Boeddha." De laatste zin *vloekt* bovendien met deze werkelijkheid, want die is gebaseerd op onderlinge afhankelijkheid, en niet op het onderscheid tussen "ik" en "de ander" of "het andere." Daarom publiceren we hierna graag nog 2 gedichten [van onze *huisdichters* Marcus en Jörg] die dit principe mooi illustreren...- *nvdv*

Indra's Net

According to *Hua-Yen*,
an ancient Chinese school,
there *is* no starting point
or purpose to it all.

They talk of sparkling mirrors
hung up in Space and Time
reflecting one another -
a picture I can buy.

For we are all connected
to every thing and one.
There are no separate
incidents under the sun.

Marcus Cumberlege – 23/09/2012

Brood

Brood wordt gemaakt uit water, bloem,
Zout en gist en boter in een warme oven.

Water vloeit door de rivieren en valt uit de wolken

Smelt uit sneeuw in gletsjers en bergen.

Warmte ontstaat door vuur of kracht, komt van de zon.

Bloem wordt gemaakt uit graan van tarwe of rogge

Tarwe groeit op onze aarde met warmte en water
dat valt uit de lucht, wij noemen het regen.

Boter wordt gemaakt van melk en
melk komt van de koe.

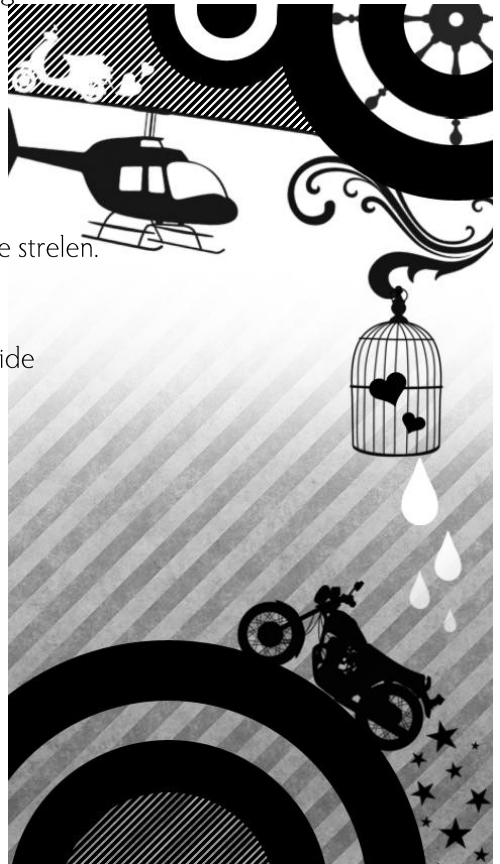
Laat ons zorg dragen voor de aarde,
voor het water, de lucht en het vuur
en voor de lucht om de graankorrels te strelen.

Een koe is een dier met vier poten
en een staart. Staat soms nog in de weide
en eet gras en klavers. En zegt boeh.

Laat ons diep in de grote ogen
van de koe kijken en de vliegen
van haar open kijkers verjagen.

Het is goed dagelijks brood te eten
en een koe in een weide te aaien.
Wat had je gedacht? Boeh.

Jörg Pyl

Saint Onīsan⁹

Binnenkort wordt in Japan een mangastrip over **Jezus en Boeddha** verfilmd met echte auteurs (releasedatum in Japan: 10/05/2013...)

Saint Onīsan – letterlijk *Heilige jonge mannen* – is Hikaru Nakamura's manga reeks (het 8ste deel is net verschenen) die verhaalt over Jezus en Boeddha die op

aarde neerdalen voor een beetje rust en kalmte. Ze installeren zich in een klein appartementje in Tachikawa, Tokyo.

Steeds op zoek om binnen hun budget te blijven, doen ze hun best om hun echte identiteit geheim te houden, terwijl ze zoveel mogelijk proberen te ervaren van het alledaagse leven van een gewone mens. Ze nemen aan zowat alles deel, zoals lokale festivals en shoppen voor een rijstkoker. Het paar komt op die manier in de meest komische situaties terecht...

*Hier geeft Boeddha alvast een verjaardagskado aan Jezus...
Zalig Kerstfeest!*

⁹ <http://www.sainto23.com>

ESC16 - 16th European Shin Conference Wat maakt een Sangha een “Sangha”...

Naar aanleiding van de laatste woordjes van het eerste artikeltje uit de vorige Ekō Wat maakt een Sangha een “Sangha”... reageerde Marcus met volgende opmerkingen:

*De wijze Maria (zijn echtgenote) zegt: “Om te zwermen, hoeven de spreuwen maar te letten op **zeven burenen!**”*

En: de juiste Engelse uitdrukking is:

Yesterday's history
Tomorrow's a mystery
Today is a gift –
that's why we call it the present

Voor de aardigheid joegen we het eerste artikel *Wat maakt een Sangha een “Sangha”...* uit de vorige Ekō door een tool¹⁰ die een zogenaamde woordwolk (*word cloud*) maakt. Dit zijn de eerste 40 woorden die het meest voorkomen:

Zo een wolk geeft een aardige indruk van de belangrijkste woorden toch...

¹⁰ <http://www.wordle.net/create>

Amida, het Oneindige – Jōdo-wasan (deel 3)

We willen in deze artikelenreeks¹¹ dieper ingaan op de Jōdo-wasan.

. 6 Jōdo wasan [7]: Het Reine Licht

Ongeëvenaard is het Reine Licht.

Wanneer we dit Licht ontmoeten [en erin vertrouwen],
vallen al onze karmische bindingen weg.

Neem daarom toevlucht in de Ultieme Halte.

清浄光明ならびなし

shōjō kōmyō narabi nashi.

遇斯光のゆへなれば

gushikō no yue nare ba.

一切の業繋ものぞこりぬ

i-issai no gōkke mo nozokori nu,

畢竟依を帰命せよ

hikkyōe o kimyō seyo.

Amida's licht wordt hier omschreven als 'rein [清浄]'. Zoals met veel begrippen in de Reine landering het geval is, heeft het bijvoeglijk naamwoord 'rein' een heel diepe betekenis. De plek waarnaar wij verlangen om wedergeboren te worden is het meest bekend als het Reine Land [of het Zuivere Land], en Amida zelf wordt vaak omschreven als 'rein'. In een van de oudste Chinese vertalingen van het *Grote Sutra* komt zijn naam voor als de 'Onmeetbaar Reine Boeddha [無量清浄佛]', en een van de namen waarmee Nagarjuna, [龍樹] de eerste patriarch, Amida aanduidt is: de 'Reine Persoon [清浄人]'. Niet alleen zijn Amida en diens Land rein, maar zijn Naam bevat ook reine verdienste, die aan ons wordt overgedragen door het uitspreken [of laten opborrelen] ervan: hij wordt op deze manier een krachtige karmische energie die ons naar het Reine Land voert. De gemoedstoestand die de Naam ontvangt en die vertrouwen heeft in Amida's reddingskracht is op gelijkaardige manier rein. Daarom ook wordt dit volstreekte vertrouwen (shinjin 信心) 'reine gemoed', 'reine aspiratie', enz. genoemd.

¹¹ In deze derde en laatste aflevering volgen we weer hoofdzakelijk Hisao Inagaki, *Essays on Shin Buddhism*.

In zijn *Discussies omtrent het Reine Land* [往生論] onderscheidt Vasubandhu [世親] zeventien glorieuze aspecten van het Reine Land, waarvan reinheid het eerste is. Tanluan verklaart dat reinheid het algemene aspect is van dit Land, en dat de aard van die reinheid stabiel is en door geen enkel voorval in de wereld kan aangetast worden. Verder onderscheidt hij twee soorten verdiensten: ware en onware. ‘Onware verdienste’ is datgene wat men bereikt door moreel heilzame daden; ze leidt tot een gelukzalige zijnstoestand. Nochtans komt ze niet overeen met de ultieme realiteit en waarheid, ze wordt daarom ook omschreven als ‘omgekeerd’ en ‘verkeerd’. ‘Ware verdienste’ wordt voortgebracht door de wijsheid en het reine karma van een Bodhisattva; ze wordt uiteindelijk zichtbaar gemaakt als het glorieuze lichaam van een Boeddha en zijn Boeddhaland. Zulke verdienste komt perfect overeen met de ultieme realiteit en wordt gekenmerkt door reinheid. Zij is niet omgekeerd omdat ze overeenkomt met de twee niveaus van waarheid, de relatieve en de absolute; noch is zij verkeerd, omdat ze erin slaagt voelende wezens naar een toestand van reinheid te leiden.

Op een andere plaats verklaart Tanluan dat de reden waarom Amida’s Land rein is, te maken heeft met het feit dat het is voortgekomen uit het reine karma van Bodhisattva Dharmakara die inzicht heeft verworven in het niet-ontstaan van alle dingen. Met andere woorden: hij realiseerde de leegheid van iedere bestaansvorm.

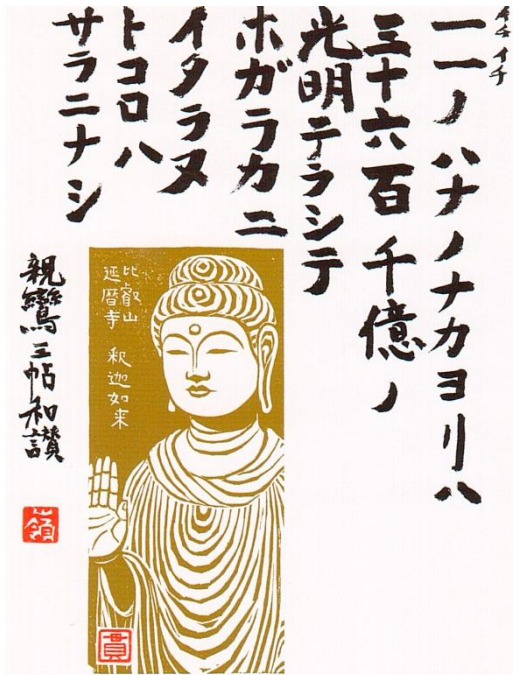
Volgens de Mahayana gedachtegang heeft de term ‘rein’ twee implicaties: ten eerste houdt hij in dat er geen sprake meer is van onheilzame passies en gehechtheden en dat het wezen vrij is van karmische bevlekkingen die uit onwetendheid voortkomen, en ten tweede houdt hij in dat het wezen in staat is dergelijke passies en bevlekkingen van andere wezens te zuiveren. De eerste is de ontologische¹² betekenis, en de tweede de soteriologische¹³. Dit alles houdt in dat het Reine Land niet gewoonweg rein is in zijn wezenlijke

¹² De *ontologie* (van het Grieks *ὄν* = zijnde en *λόγος* = woord, leer) is de zijnsleer. Ze beschrijft de eigenschappen, of breder: het zijn van het geheel van dingen, "entiteiten" of ook zijnden genoemd, waarvan aangenomen wordt dat ze bestaan of beter: *zijn*. [bron: wikipedia].

¹³ *Soteriologie* (uit het Grieks *σωτηρ*, sootèr, redder) maakt deel uit van het vakgebied systematische theologie binnen de theologie. Soteriologie is de leer over de redding van de mens. [bron: wikipedia].

aard, maar – belangrijker nog – dat het de kracht heeft zowel voelende als niet-voelende bestaansvormen te reinigen.

Als we Amida's Reine Licht ontmoeten, worden al onze karmische bindingen en onreinheden weggewerkt, zodat ons hart vervuld wordt

van rein en sereen vertrouwen. De duisternis van onwetendheid voor eens en altijd verdreven, ontdekken we onszelf aldus volledig herboren als spiritueel ontwaakte wezens. Amida wordt daarom – als de Reine Persoon die beschikt over grenzeloze kracht tot reiniging van de wezens – zonder enige twijfel onze Ultieme Toevlucht voor wie wij oprechte eerbied zouden moeten opbrengen.

Een Jōdo Wasan kalligrafie door Rev. Esho Sasaki uit de IABC 2006 postkaart kalender

• 7 Jōdo wasan [8]: Wie is Amida?

Boeddha's Licht straalt met uiterste helderheid.

We noemen hem 'Boeddha Koning der Lichtvlammen'.

Hij verdrijft de duisternis van de drie verblijfstoestanden.

Neem daarom toevlucht in de Grote Eerbiedwaardige (Arhant).

仏光照曜最第一
 光炎王仏となづけたり
 三塗の黒闇ひらくなり
 大応供を帰命せよ

bukkō seu-eu saidai ichi;
 kōennō butsu to nazuke tari.
 sanzū no kokuan hiraku nari.
 daiōgu o kimyō seyo.

We spreken alsof Amida werkelijk bestaat en alsof zijn Licht in werkelijkheid over ons schijnt, maar... “*Wie is Amida?*”

Dit is telkens weer de vraag voor iedereen. Ze wordt gesteld door bijna iedereen die voor het eerst met Shin-Boeddhisme in aanraking komt, door wetenschappers die religies bestuderen, door diegenen die een ander Boeddhistisch pad bewandelen en zelfs door getrouwe volgelingen van het Reine Landpad. De meest eenvoudige vragen vereisen vaak het meest complexe antwoord. Ook al beschikken we over kant en klare antwoorden op deze vraag in het kader van de traditionele Reine Landleer, toch blijven we onszelf die vraag maar stellen. Zelfs nadat we het schijnbaar juiste antwoord hebben gevonden dat alles omtrent Amida verklaart in theoretische en filosofische termen, toch blijven we ons deze vraag stellen, totdat we ervan overtuigd zijn dat het Amida is die deze vraag op ons afstuurt alsof hij ons wil bewust maken van zijn voortdurende en universele activiteit. Feit is dat deze vraag ons naar een andere voert, die essentieel met ons eigen bestaan heeft te maken, met name: “*Wie ben ik?*”

De vraag “*Wie is Amida?*” werd meer dan tweeduizend jaar geleden aan Shakyamuni Boeddha gesteld, en het antwoord dat hij gaf, vormde de basis van het *Grote Sutra*. Dit sutra vertelt ons, in termen van oorzaak en gevolg, hoe Amida als een Bodhisattva Geloften aflegde en een Boeddha werd. Een grotere nadruk wordt gelegd op de beschrijving van Amida als de Boeddha van het Onmetelijke Licht, Amitabha [無量光 - Murjōkō] dan op Amida als de Boeddha van het Onmetelijke Leven, Amitayus [無量寿 - Murjōjō]. Hem worden twaalf kwaliteiten toegewezen die verband houden met zijn Licht (negentien in de uitgebreide Sanskriet versie, en de glorie van zijn Licht wordt in detail geprezen. Het verklaart:

“Als voelende wezens zijn Licht ontmoeten, worden hun drie bevlekkingen verwijderd; ze ervaren tederheid, vreugde en plezier; en heilzame gedachten komen op. Als voelende wezens in de drie lijdenswerelden zijn licht zien, worden ze verlicht, en van verdriet verlost. Aan het einde van hun leven bereiken ze allen verlossing.”
(hoofdstuk 11)

De drie lijdenswerelden zijn de hel, de wereld van de hongerige geesten en die der dieren. Zij verbeelden de laagste karmische

geneigdheden die latent in onze geest sluimeren, maar die wij onmogelijk kunnen wegwerken door middel van onze beperkte verdienstelijke daden. Amida's Licht schijnt er doorheen en wijzigt de koers van ons karma in de richting van Verlichting.

Amida is op deze manier de Grote Arhant, de Eerbiedwaardige die onze welgemeende toewijding en trouw verdient.

. 8 Jōdo wasan [15]: Amida's twaalf benamingen van Licht

Boeddha's Licht overtreft zon en maan;

We noemen hem de 'Boeddha van het Licht dat zon en maan overtreft'.

Zelfs Shakyamuni kon hem niet genoeg prijzen.

Neem daarom toevlucht in hem die zonder Gelijke is.

光明月日に勝過して

kōmyō tuskibi ni shōgashite

超日月光となづけたり

teu nichigatsu kō to narizu ketari

釈迦嘆じてなはつきず

shaka tanjite na o tuskizu

無等等を帰命せよ

mutō dō o kimyō seyo

In de voorgaande hymnes bespraken we verschillende aspecten van het Licht van Amida Boeddha. De eerste hymne vormt de algemene omschrijving van Amida als een Dharmalichaam Boeddha, wiens aanwezigheid doorheen het universum is erkend als een essentiële basis voor alle wezens. In de tweede tot en met de twaalfde hymne worden de specifieke kwaliteiten en functies van het Licht geprezen. Als besluit van het voorgaande, toont deze hymne in algemene termen de grootsheid van het Licht door het met de zon en de maan te vergelijken, de voor ons meest schitterende en belangrijke van alle hemellichamen.

In de Drie Reine Landsutra's vinden we verschillende beschrijvingen van Amida's Licht. Het *Amida Sutra*, het kortste van de drie, verklaart eenvoudigweg dat Amida's Licht onmeetbaar is, dat het al de werelden van de tien richtingen verlicht zonder hindernissen. Het *Meditatiesutra* beschrijft Amida in zijn volle glorie, en omschrijft zijn fysieke dimensies in astronomische getallen. In de negende contemplatievorm verklaart het bijvoorbeeld:

“Amida bezit achtenveertigduizend fysieke karakteristieken die ieder

achtenveertigduizend bijkomende uitstekende kenmerken hebben. Ieder bijkomend kenmerk straalt achtenveertigduizend lichtstralen uit; ieder licht schijnt overal op de landen uit de tien richtingen en omvat diegenen die met aandacht voor de Boeddha door het leven gaan – om hen nooit meer los te laten.” (hoofdstuk 17)

Vergeleken met het *Meditatiesutra*, dat Amida voorstelt als het centrale visualisatie-object, gaat het *Grote Sutra* meer in detail in op het duiden van de essentiële kenmerken en functies van zijn Licht, gebaseerd op de twaalf verschillende namen die aan Amida worden toegekend. Deze twaalf namen zijn de volgende¹⁴: 無量光

無量光	Infinite Light	Oneindige Licht	Muryōkō
無邊光	Boundless Light	Grenzeloze Licht	
無礙光	Unhindered Light	Ongehinderde Licht	Mugekō (*)
無封光	Incomparable Light	Onvergelijkbare Licht	
炎王光	Light of the King of Flames	Koning der Lichtvlammen	
清淨光	Pure Light	Reine Licht	
歡喜光	Light of Joy	Vreugdevolle Licht	
智慧光	Light of Wisdom	Licht van Wijsheid	
不斷光	Unceasing Light	Ononderbroken Licht	
難思光	Inconceivable Light	Onvoorstelbare Licht	
無稱光	Ineffable Light	Onbenoembare Licht	
超日月光	Light Outshining the Sun and Moon	Licht dat zon en maan overtreft	

Maar dit is nog niet alles wat Amida omschrijft...

Als voelende wezens gehoord hebben van de verheven deugden van Amida's Licht, en ze dit zonder oponthoud dag en nacht met oprecht gemoed prijzen, dan zullen ze volgens het *Grote Sutra* in de mogelijkheid verkeren in zijn Land wedergeboren te worden. Omdat

¹⁴ Japanse namen: <http://www.mojikyo.co.jp/software/bonjikyō/index.html>
 (*) Boeddha van het Ongehinderde Licht [Mugekō] - Zo wordt dikwijls verwezen naar Amida als 'Tathagata Ongehinderd Licht in de Tien Richtingen' [Jinjippo Mugekō Nyorai], (CWS I,11).

En: "Kort gezegd, hetgeen genoemd wordt 'Boeddha van het ongehinderde licht' is de essentie!" (Verzameling brieven, CWS I:571).

zijn Licht onvergelijkbaar vermaard is en uitermate effectief in het bevrijden van levende wezens, verklaarde Shakyamuni dat hij onmogelijk tot in details zijn deugden zou kunnen verklaren, zelfs al zou hij onafgebroken tijdens een kalpa blijven praten.

Hoe gelukkig kunnen wij ons prijzen dat ons de weg werd getoond om onze toevlucht te nemen in Amida's Licht van Wijsheid en Mededogen via de begeleiding van Shinran en de andere Reine Landmeesters! Het Licht geeft een nieuwe betekenis aan het leven door onze illusies en drogredenen weg te nemen, begeleidt ons veilig naar de Andere Oever, en voorziet ons voortdurend van zuivere energie die voortkomt uit het Oneindige Leven dat Amida is.

SHO-U JO-U KO-O-O-U MYO-U NA RA BI NA SHI-I-I

清 淨 光-(う) 明-(う) ならびなし

GU SHI-I KO-U NO YU E NA RE BA

遇 斯 光 の ゆへな れば

I-IS-SA-I NO GOK-KE MO NO ZO KO RI NU

一 切 の 業 繫 も の ぞこりぬ

HIK-KYO-U E-E O KI MYO-O SE YO

畢 竟 依 を 帰 命 せよ

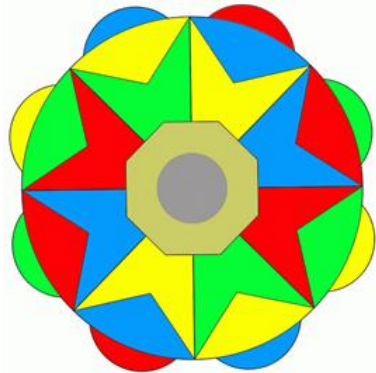
Jōdo Wasan 7 (Het Reine Licht) met noten, uittreksel uit: Jōdo-Shinshū Gongyō shū – Collection of Shinshu Services, IABC, Kyoto, 2004, p. 45-46.

Nieuws uit de Sangha

✿ Op vrijdag **21/09/2012** kregen we **16 kinderen** uit het 1ste en 2de leerjaar van de Freinetschool *De Kolibrie* uit Tielrode (Oost-Vlaanderen) op bezoek. Dit was voor ons een eerste keer dat er zo een jonge gastjes langs kwamen! Willy had voor deze gelegenheid een knap bundeltje samengesteld: aan de hand van prachtige **prenten** (op scherm geprojecteerd) met telkens een korte tekst werd het *Leven van de Boeddha* uitgebeeld. Zijn *kamishibai*-project¹⁵ kon op deze manier dan toch in de praktijk gebracht worden... Daarna trokken we naar het leslokaal voor het inkleuren van mandala's. Mede dankzij de hulp van Greta, Charles en John is ook het tweede deel heel geslaagd: een frisdrank met een toetje, mandala's inkleuren, en dan een paar liedjes ten gehore brengen!

kamishibai in de tempel

inkleuren van mandala's

✿ De editie 2012 van onze **cursussen** verliep succesvol. Terwijl er nog drie sessies gepland zijn, zitten we met 577 cursisturen ook dit jaar weer goed: bedankt, lesgevers en – vooral – cursisten!

¹⁵ Kamishibai (紙芝居), letterlijk “papierdrama”, is een vertelwijze die in Japanse boeddhistische tempels in de 12de eeuw is ontstaan, en waarbij monniken emakimono (beeldprenten) gebruikten om verhalen met o.a. een moreel tintje te laten overkomen bij een over het algemeen ongeletterd publiek. Bron: <http://en.wikipedia.org/wiki/Kamishibai>

Rooster der bijeenkomsten – winter 2012-2013

Iedere dinsdag van de week:

- 20.00 u iedereen is welkom voor het dharma-gesprek om 20 uur
 19.30 u. indien je interesse hebt, kan je ook deelnemen aan de
 ceremonie om 19.30 uur

Iedere maand komen 4 of 5 thema's voor als onderwerp van het
 dharma-gesprek om 20 uur, soms wordt het zelfs een *maandthema*:

dinsdag in de maand	thema
1ste	T1 - algemeen thema uit de boeddhistische leer
2de	T2 - hertalen van de leer naar de realiteit van vandaag: hier en nu
3de	T3 - thema uit Jōdo-Shinshū (<i>basisteksten, chantings, ceremonie</i>)
4de	T4 - vragen & antwoorden (<i>lieft vooraf vragen doorsturen</i>)
5de	T5 - evaluatie: Hoe kunnen we verder op het pad?

Tijdens de ceremonie (dinsdag om 19:30 uur,
zondag om 10 uur) wordt volgende hymne gereciteerd:

	dec	jan	feb	mrt
<i>Shoshinge</i>	30 (zo.)		10 (zo.)	17 (zo.)
Sambutsuge		15	12	12
Juseige		22	19	19
Amidakyo	11	29	26	26
Junirai	18	08	05	05
Kisamboge				11

di 25/09 20 u. T4 - inpikken op realiteit van vandaag: hier en nu

di 11/12 20 u. T2 - vragenuurtje

za 15/12 10 u. **cursus Boeddhisme en welzijn - 2/2**

di 18/12 20 u. T3 - Onze collega-sangha's uit Europa

za 22/12 10 u. **voordracht Het boeddhisme in het
 levensbeschouwelijk landschap in België**

di 25/12 20 u. Kerstmis!! *geen bijeenkomst*

zo 30/12 10 u. Joya-E - Afscheid van het jaar

di 01/01 Nieuwjaar!! *geen bijeenkomst*

di 08/01 20 u. T2 - Welke feestdagen kent het boeddhisme? - hertalen
 van de leer naar de realiteit van hier en nu

- di 15/01 20 u. T3 - Bespreking Amidakyo - deel 1
- za 19/01 10 u. **werkgroep bibliotheek** - sessie 1: afspraken
- di 22/01 20 u. T4 - vragen & antwoorden
- za 26/01 10 u. *werkgroep bibliotheek* - sessie 2
- di 29/01 20 u. T5 - evaluatie: Hoe kunnen we verder op het pad?
- za 02/02 10 u. *werkgroep bibliotheek* - sessie 3
- di 05/02 20 u. T1 - Hoe beïnvloeden veranderlijkheid, niet-ik en lijden mij?
De drie kenmerken van het bestaan
- zo 10/02 10 u. **Nehan-E** - Boeddha Gautama's parinirvāna: intreden in het
nirvāna - overlijden van Boeddha (15/02)
- zo 10/02 12 u. hapje voor deelnemers
- zo 10/02 13.30 Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw: Jaarlijkse Statutaire
Algemene Vergadering - werkjaar 36
- di 12/02 20 u. T2 - verzorgen van sessie over boeddhisme bij
Interreligieuze Stille Meditatie Antwerpen
- di 19/02 20 u. T3 - Bespreking Amidakyo - deel 2
- vr 22/02 10-19 deelname aan **Koffiestop**, Colruyt, Deurne
- za 23/02 10 u. *cursus* **Introductie boeddhisme** - 1/4
- di 26/02 20 u. T4 - vragen & antwoorden
- za 02/03 10 u. *cursus* **Introductie boeddhisme** - 2/4
- di 05/03 20 u. T1 - *maandthema* - Waarom zijn er zoveel boeddhistische
scholen? *Theravada en Mahayana*
- za 09/03 09 u. voordrachten voor BUB-leraren in opleiding i.v.m. Reine-
Landleer in: Samye Dzong Instituut, Brussel
- ma 11/03 06.46 herdenking rampen in Japan (vr. 11/03/2011 - 06:46 u)
- di 12/03 20 u. T2 - hertalen van de leer naar de realiteit van hier en nu
- za 16/03 10 u. *cursus* **Introductie boeddhisme** - 3/4
- zo 17/03 10 u. **Ō-Higan** - Lentedevotieperiode (18-23/03) Pāramitā-feest
- di 19/03 20 u. T3 - Waarom zijn er zoveel Reine Landscholen?
- za 23/03 10 u. *cursus* **Introductie boeddhisme** - 4/4
- za 23/03 20.30 deelname aan **Earth Hour** van WWF
- di 26/03 20 u. T4 - vragen & antwoorden
- di 02/04 20 u. T1 - *maandthema* - *Wat wordt bedoeld met 'leegheid'?*
- zo 07/04 10 u. **Hanamatsuri** - Bloemenfeest. Gedachtenis van Boeddha
Gautama's geboorte. Kinderfeest (08/04) & mogelijkheid tot
nemen van **Drievoudige Toevlucht (kieshiki)**
- zo 07/04 12 u. hapje voor deelnemers

In principe is er eveneens iedere zaterdag tussen 13 en 18 uur permanentie in de tempel – een seintje vooraf geeft je zekerheid... Wees welkom voor een babbel, een vraag en/of een antwoord!

Tempel van het Licht van Mededogen
Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw

JIKŌJI
慈光寺

Pretoriastraat 68 - B-2600 Antwerpen (Belgium)
tel. +32 (0)475 62 78 36
www.jikoji.com ✉ info@jikoji.com

Werkten mee aan dit nummer
John Roosemeyers, Jörg Pyl, Joris De
Baerdemaeker, Marc Horemans, Lea Van Baekel,
Marcus Cumberlege, Mireille Van Malderen en
Zuio Hisao Inagaki

Verantwoordelijk uitgever
Rev. Daijō Fons Martens
tel. +32 (0)475 62 78 36 ✉ info@jikoji.com

*Overname toegelaten mits bronvermelding en
bewijsexemplaar - ISSN 1370-0243*

Drukkerij Copymatic - 2600 Berchem